U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobkyně: D. G.**, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, pošt. schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 5. 2004, č. j. OAM-1871/VL-20-08-2004, o návrhu žalobkyně na přikázání věci jinému soudu z důvodu vhodnosti,

t a k t o :

Věc se **n e p ř i k a z u j e** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 8. 6. 2004 podala žalobkyně u věcně a místně příslušného Krajského soudu v Ostravě žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 5. 2004, kterým žalovaný rozhodl, že se žalobkyni neuděluje azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Žalobkyně byla krajským soudem vyzvána ke sdělení, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci samé rozhodnuto bez jednání. Podáním ze dne 12. 11. 2004 žalobkyně soudu sdělila, že žádá, aby ve věci proběhlo jednání za její přítomnosti, požádala, aby jí byl soudem ustanoven zástupce a tlumočník a dále navrhla, aby věc byla postoupena Krajskému soudu v Praze. Návrh odůvodnila tím, že v obvodu tohoto soudu se zdržuje a dále tím, že nemůže hradit své náklady na cestu do Ostravy. Žalovaný podáním ze dne 30. 11. 2004 vyslovil s návrhem na delegaci souhlas. Krajský soud v Ostravě poté předložil Nejvyššímu správnímu soudu spis k rozhodnutí o návrhu na delegaci.

Nejvyšší správní soud neshledal návrh na přikázání věci Krajskému soudu v Praze důvodným.

Ze soudního spisu vyplynulo, že žalobkyně byla ke dni podání žaloby hlášena k pobytu v P. s. V. L. Ze správního spisu pak vyplývá, že žalovaný udělil žalobkyni souhlas se změnou místa hlášeného pobytu, a to na adrese N. 18/46, M., P.-v.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právními názory na delegaci vhodnou, které ve svých rozhodnutích vyjádřil Ústavní soud (např. sp. zn. III. ÚS 90/95. IV. ÚS 222/96, I. ÚS 144/2000, II. ÚS 544/02, III. ÚS 561/02) a ve svých rozhodnutích či stanoviscích Nejvyšší soud (např. 12/1972 Sb. rozh. tr., 14/1982 Sb. rozh. tr. a dále sp. zn. 3 Nd 421/2000,

7 Nd 17/2001, 11 Nd 33/2001, 4 Nd 37/2001, 7 Nd 43/2001, 11 Nd 55/2001, 4 Nd 151/2001, 5 Nd 168/2001 a mnohá další). Závěry těchto soudů k § 12 odst. 2 o. s. ř. a k § 25 tr. ř. jsou přiměřeně použitelné i ve správním soudnictví, v rámci něhož je procesní úprava obsažena v § 9 odst. 2 s. ř. s., podle něhož může Nejvyšší správní soud věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

Delegace vhodná představuje průlom do zásady zákonného soudce, vyjádřené v článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tak, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu a soudce stanoví zákon. Místní příslušnost soudu, určenou procesními předpisy, je zapotřebí vnímat jako základní zásadu, a případné přikázání věci jinému soudu je výjimkou z této zásady, kterou je nezbytné – jako každou výjimku - vykládat restriktivně. Přikázání věci z důvodu vhodnosti je tedy postup nestandardní, výjimečný a mimořádný; jeho předpokladem je existence takových okolností, které umožní hospodárnější, rychlejší či po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější posouzení věci jiným než podle zákona místně příslušným soudem. Při posuzování toho, zda jsou dány důvody pro delegaci vhodnou, nelze vycházet pouze z jediného hlediska, nýbrž je nezbytné posuzovat případ komplexně ze všech hledisek. Důležité je rovněž stanovisko účastníků řízení. Přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu představuje rovněž průlom do zásady *perpetuatio fori*, podle níž jsou pro určení příslušnosti až do skončení řízení rozhodné skutečnosti, které tu byly na počátku řízení.

Vycházeje z těchto úvah dospěl Nejvyšší správní soud k názoru, že skutečnost, že žadatel o azyl se v současné době zdržuje v místě mimo obvod místně příslušného krajského soudu a ve věci požaduje nařídit jednání jehož se chce účastnit, není sama o sobě důvodem postačujícím pro přikázání věci podle § 9 odst. 2 s. ř. s. Pojem hospodárnosti řízení nelze vztahovat pouze k nákladům řízení, které vzniknou pouze účastníkům řízení, ale je zapotřebí na něj nahlížet z pohledu celého řízení a především jej vykládat v úzké souvislosti s pojmem rychlosti řízení, jakož i jinými důležitými důvody pro delegaci vhodnou. Přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu s sebou vždy nese vyšší náklady a především řízení protahuje: místně příslušný krajský soud, kterému věc napadla a který se s ní již obeznámil a účastníkům řízení rozeslal výzvy a poučení, musí věc předložit Nejvyššímu správnímu soudu, který ji – jsou-li pro to podmínky – přikáže jinému krajskému soudu, přičemž tento krajský soud opět musí účastníky řízení poučit a seznámit se se spisem, nemluvě o tom, že nějakou dobu potrvá, než přistoupí v souladu s § 56 s. ř. s. k projednání a rozhodnutí věci. Zvýšené náklady a nevyhnutelné průtahy v řízení jsou zde patrné již na první pohled. Jestliže by měla být věc delegována jinému než místně příslušnému krajskému soudu vždy, když žadatel o azyl změní místo svého pobytu, tak, že se nachází v obvodu jiného krajského soudu, docházelo by tím k neúměrnému protahování řízení a k možnému zneužívání tohoto postupu k procesním obstrukcím. Nejvyšší správní soud má proto za to, že k delegaci vhodné nepostačuje sama o sobě změna místa pobytu a nesouhlas s rozhodnutím věci samé bez jednání, ale že k nim musí přistoupit další důležité důvody, které průlom do zásady zákonného soudu, jakož i do zásady trvání místní příslušnosti, odůvodní.

Za takový důvod nelze považovat žalobkynino tvrzení, že nemá finanční prostředky na cestu do Ostravy. Žalobkyně jako žadatelka o azyl má právo na hmotné zabezpečení v rozsahu a za podmínek stanovených v § 42 a § 43 zákona o azylu. Pokud žadatel o azyl pobývá v azylovém zařízení, v němž je hlášen k trvalému pobytu, má právo na bezplatné

poskytování ubytování, stravy (popřípadě finančního příspěvku) a jiných služeb a též i na kapesné, pokud to jeho finanční a majetkové poměry odůvodňují. Pokud je žadatel hlášen k pobytu mimo azylové zařízení (a tak se může stát jen z iniciativy žadatele a se souhlasem žalovaného), hradí si žadatel náklady spojené s pobytem na území České republiky z vlastních prostředků; i v takovém případě však, odůvodňují-li to majetkové a finanční poměry jeho nebo jeho rodiny, mu může být na jeho žádost poskytnut finanční příspěvek až do výše životního minima, a to až na dobu 3 měsíců v průběhu řízení o udělení azylu.

Z toho, že se žalobkyně zdržuje na soukromé adrese a nevyužívá dobrodiní bezplatného hmotného zabezpečení v azylovém zařízení je patrno, že má finanční prostředky k hrazení svých nákladů na pobyt v České republice, popř. má i možnost požádat o finanční příspěvek, jak je shora uvedeno. Náklady na dopravu hromadnými dopravními prostředky z místa pobytu žalobkyně ke Krajskému soudu v Ostravě nedosahují takové částky, aby ohrožovaly její možnost k jednání u tohoto soudu se dostavit či jí ohrožovaly ve schopnosti hradit své náklady spojené s pobytem v České republice. Přihlédnout je třeba i k tomu, že prostředky vynaložené na jízdné může žalobkyně uplatnit jako náklad řízení a bude-li se svou žalobou úspěšná, může ji být soudem přiznána jejich náhrada.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. 12. 2004

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu